

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori neracolate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se returneaz
înserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
SIBOURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf.,
Nax. Augenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiilor: o serie
garantată pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și invoi-
ală. — RECLAME pe pagina
3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în seară
Abonamente pentru Austro-Ungari
Pe un an 24 cor., pe trei luni 12 cor.,
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor., pe an
Pentru România și străinătate.
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgului Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
On dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 265.

Brașov, Duminecă 30 Noemvrie (13 Decemvrie).

1908.

Destăinuiri asupra „pactului.”

Senzația zilei au fost erii destăinuiri faimosului fost ministru de justiție Geza Polonyi, făcute în camera ungară privitor la pactul ce a fost încheiat între conducătorii coaliției și ministru președinte de atunci Geza Fejervary, omul de încredere al Coroanei. Până acuma a fost cunoscut numai punctul 8 al acestui pact, pe care l'a fost dat publicității contele Khuen-Hedervary.

E explicabil, că nimeni nu vrea să creadă că Polonyi a făcut amintirile destăinuiri din prea mare credință cătră principiile profesate față de partidul independist. Părerea generală este, că scopul lui Polonyi a fost mai mult de a-și răzbuna contra contelui Andrassy, căruia mai cu seamă a avut să-i mulțumească că a fost dat afară din guvern. În cestiuni importante Polonyi — cum îi face socoteala foaia adversarului său Lengyel — a votat mai înainte de repetite-ori încredere guvernului, iar acum vine de-odată c'un vot de ne încredere. Se miră lumea. Polonyi însă fără să țină samă de părerea ei, și-a ușurat durerea ce-l ardea în piept pentru rușinea ce a pățit-o, declarând că crede sosit timpul de a da pe față vestitul „pact”, spre a dovedi că mai multe din postulatele cuprinse în el nu sunt încă împlinite. A cetit pactul punct de punct, făcându și la fiecare observările sale, din cari află lucruri, cari nu s'au știut până acuma. Astfel la punctul I. unde e vorba de descoperirea limbei de comandă și de serviciu, lăsându-se această cestiune la o parte până ce se va crea noua lege militară, Polonyi a spus că Monarchul promisese că va da un manifest în care să se marcheze, că rezolvarea acestui postulat național rămâne în suspensio până atunci. La punctul 2 se zice în pact, că partidul independist e dator să voteze legea recruțiilor pentru 1905 și 1906; dar a făcut mai mult, a votat și recruții pe 1907 și 1908.

A mai destăinuit Polonyi că în pact a fost vorba și de un al doilea

guvern și a fost vorba și de urcarea contingentului militar. La punct 6 s'a condiționat ca cabinetele Tisza și Fejervary să fie absolvate de orice răspundere materială, iar camerei să i-se rezerve dreptul de a face o declarațiune principiară că nu va mai tolera ca să se întâmple ce s'a întâmplat sub guvernul Fejervary. S'a hotărât declarația dar nu s'a făcut. În fine, cetind și comentând punctele pactului, ajunge și la punctul 7 care zice că guvernul va avea să se compună pe baza dela 1867 „din aderenți” ai votului universal și cu concursul membrilor coaliției. În fine ajunge la punctul 8, *punctum saliens*, care vorbește de problemele acestui guvern, dintre care cea din urmă și mai de căpetenie va fi „realizarea reformei dreptului electoral cel puțin în măsura cum este cuprinsă în proiectul guvernului actual” (Fejervary).

Cu o claritate perfectă a dovedit Polonyi că nimeni dintre cei ce au făcut și au subscris pactul nu s'a gândit la sistemul votului plural al lui Andrassy, ci s'a avut în vedere numai votul egal și secret care a fost propus de guvernul „trabanților”. Nu „pluralitatea”, ci serviciul militar obligator s'a luat ca bază pentru dreptul electoral. Intorcându-se spre Andrassy, Polonyi a pronunțat cuvintele remarcabile: „pe câtă vreme Andrassy nu-mi va dovedi, că cineva poate să moară de trei ori pe câmpul de bătăe, eu nu voi sprijini un proiect de lege bazat pe pluralitate.

După aceste cuvinte, cari au fost primite cu aprobări în stânga și în centrul naționaliștilor, Polonyi a mai declarat, că n'a fost vorba a se da dreptul de vot la 2,600,000 de persoane de a lipsi însă în același timp majoritatea alegătorilor de putința de a-se valida.

În fine a subliniat, că programul partidului independist nu cunoaște decât un vot universal, secret, egal, nemijlocit și pe comune și că proiectul lui Andrassy nu conține nici un grăunte de democratism, ba pluralitatea lui favorizează tocmai pe cei din

clerul înalt și pe marii proprietari, cari în timpul luptei naționale nu s'au alăturat la rezistența pentru drepturile națiunii maghiare.

Nu vom mai cerceta din ce motive emană critica lui Polonyi. Ajunge a constata că ea de astă-dată e pe deplin îndreptățită și dă o lovitură destul de mare operei reacționare a ministrului de interne.

Gazul dela Győr. În ședința de Miercuri a dietei era cât pe ci să i-se dea contelui Apponyi un vot de neîncredere de cătră independiști. Dep. koșutist *Eitner Zsigmond* a adus în formă de interpelație la cunoștința dietei cazul „sensational” din Győr. Mai mulți elevi ai preparandiei catolice din acest oraș au fost adecă eliminați de cătră direcțiunea institutului, fiindcă au refuzat să ia parte la solemnitatea jubileului Maj. Sale din 2 Dec. Acest cas a produs, de sine înțeles, mare agitație în tabăra koșutistă. *Eitner Zsigmond*, după ce a enarat cazul și după-ce a evalificat fapta elevilor drept o demonstrație patriotică, și-a exprimat firma convingere, că elevii eliminați nu numai că nu vor fi pedepsiți, dar va trebui să li-se exprime chiar laudă, că n'au voit să participe la jubileul austriac. Ministrul *Apponyi* a răspuns pe scurt, că încă n'a primit raport oficial despre cele petrecute, prin urmare nu poate da acum un răspuns meritoric. Răspunsul lui *Apponyi* a fost întâmpinat cu zgomotoase proteste din partea opoziției. De pe băncile lor se auziau strigătele: Nu luăm la cunoștință răspunsul! Pentru a pune capăt acestei situațiuni, președintele *Justh* a închis pe neașteptate ședința, ceace a produs o nouă furtună de proteste.

În ședința de Joi dep. *Farkashazi* a tras la răspundere pe *Justh* pentru procederea sa ilegală. *Justh* a răspuns, că a purces corect, deoarece ministrul *Apponyi* a declarat, că deocamdată nu poate da un răspuns meritoric. Prin urmare și-a rezervat dreptul de a răspunde din nou în termenul stabilit de regulamentul camerei. Declarațiunea lui *Justh* a „calmat” — se spune — întru câțva spiritele înfierbântate.

Interpelațiunea dep. Dr. I. Maniu

în cestiunea delăturării cu forța a unei cruci sfințite în comuna Craifalău și în afacerea atentatului săvârșit asupra „Pietrii Libertății” și a crucii de piatră din dealul viilor în Blaj.

(Fine.)

Dep. *I. Maniu*: Să-mi dai voe d-le ministru a spune, că în ziua următoare

am și înaintat acuza împotriva făptuitorilor necunoscuți pe baza paragrafulor 421 din codul penal și din 17 Noemvrie până în 5 Decemvrie nu mi-a sosit nici o știre despre acei făptuitori, ba ce e mai mult nici procurorul n'a fost îndrumat spre continuarea cercetării. Va să zică, așa de iute trebuie să lucreze autoritățile judiciare, când e vorba de prinderea unor făptuitori, ce au vătămat un neam întreg în cele mai sfinte amintiri ale sale?

Cazul acesta a vătămat adânc întreaga opinie publică românească și e foarte caracteristică grija părintească, de care suntem împărțășiți acolo la periferii. Nepăsarea autorităților va îmbăbăta și mai mult la comiterea astor fel de atentate. Sunt sigur, că dacă atentatul acesta nu s'ar fi întâmplat cu monumentele noastre, ci cu ferestrele unui maghiar, de mult s'ar fi găsit făptuitorul. (*Contraziceri. Zgomot. Mișcare.*) Onor. Cameră, sunt de părerea că acest fapt este urmarea acelei proceduri încete, care are efect de încurajare și este urmarea agitațiilor fără sfârșit, cari se fac contra noastră. (*Așa e!*) Se știe doar, că orice ocaziune se folosește spre a ne prezenta pe noi Români în astfel de colorii, ca să apară în fața opiniei publice orice faptă, care se săvârșește în contra noastră, de îndreptățită. (*Contraziceri în stânga. Mișcare.*)

O voce din stânga: Așa-i că Ungurii agită contra Românilor? (*Zgomot.*)

Preș.: Cer liniște!

I. Maniu: Da, onor. cameră, constat, că ziarele ungurești comit nepedepsite astfel de agitațiuni, în urma cărora se întâmplă atari fapte, pe când ziarele românești sunt pedepsite și pentru cea mai nevinovată aluzie. (*Vii contraziceri. Mișcare pe băncile naționaliștilor.*)

»Când în rândul trecut colegul meu St. C. Pop, la budgetul ministrului de justiție, a arătat căt de prigonite sunt ziarele românești, d-l *Gühth-r* a observat că imediat ce nu mai ațâțăm, înceată pedepsele. (*Vii aprobări.*) Aceasta ar fi o motivare foarte logică, dacă nu s'ar face agitație nici din partea d-voastră și dacă aplicarea pedepselor nu ar lipsi consecvent. (*Mișcare.*)

Preș.: Cer liniște.

Un glas (din stânga): Cine agită se pocăiește. (*Mișcare.*)

I. Maniu: Spre documentarea acestui fapt cutez a mă provoca la un articol al unui ziar din Budapesta. Il cetesc spre a a arăta ce se poate scrie într'un ziar unguresc fără de a atrage atenția procurorului. După cum veți auzi articolul acesta îmbăbătează și mai mult pe făptuitori, cari apoi nepedepsiți pot face cu noi ce vreau. Despre ziarul acesta se zice, că

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Neizbânda.*)

Nuvelă de Cehov.

Ilia Sergheici Peplov și nevastă-sa Cleopatra Petrovna, stăteau lângă ușă și ascultau cu atenție. După ușă, într'o sală mică, după cum se vede, se făceau dezlărații de dragoste între fiica lor, Natașa și profesorul de caligrafie Scupkin.

— Auzi, șopti tremurând Peplov și frecându-și mâinile de nărbădare. Ascultă, Petrovna, cum o începe să vorbească de dragoste, îndată să scoți icoana din perete, și să mergem să-i binecuvântăm. Binecuvântarea cu icoana e sfântă și n'are să mai aibă încontro, măcar să ne dea și'n judecată.

Iară după ușă se făceau declarații de acest fel:

— Lăsați-vă obiceiul, vorbi Scupkin aprinzându-și un chibrit de pantalonii ca-

drilați. Niciodată nu v'am scris eu vre-o scrisoare.

— M-da, parcă eu nu cunosc scrisul d-voastră, răspunse fata chicotând și uitându-se în oglindă. Parcă eu n'am cunoscut dint'odată. Ce curios... profesor de caligrafie și scrieți parcă șgărie găina.

— Hm... asta nu înseamnă nimic... La caligrafie principalul nu-s trăsăturile, ci ca elevii să nu-și uite datoria. La unul îi tragi cu linia peste cap; pe altul îl pui în genunchi, scrisul e fleac... Necrasov a fost un mare scriitor, și dacă te-ai uita la scrierile lui, și-i rușine... În operele lui se dă și-un autograf.

— Acela a fost Necrasov, și d-voastră, sunteți of... Dar să știi... eu după un scriitor cu multă plăcere m'aș mărita... El mi-ar scrie întotdeauna versuri spre amintire...

— Versuri? vă pot scrie și eu dacă doriți!

— Și cam ce fel de versuri ai putea scrie?

Despre iubire... amor... despre ochii dumneavoastră.

— O să vă minunați când o să citiți

asemenea frumsețe... Lacrimi are să vă curgă din ochi și atunci sigur că o să-mi dați să vă sărut mâna.

— Ce lucru mare e asta? Și acuma puteți să mi-o sărutați.

Scupkin se repezi și-și lipi buzele de mânășita rotundă, care mirosea a spumă de săpun...

— Scoate icoana, se grăbi să spuie Peplov lovind cu cotul pe nevastă-sa și îngălbînindu-se de emoție...

Se încheiă la haină și, fără să mai lase o secundă la mijloc, desfăcându grabă ușile.

— Copii, bolborosi el cu ochii în lacrimi și ridicând mâinile... Dumnezeu vă binecuvântează. Să trăiți, să rodiți și să vă nmulțiți...

— Și eu vă binecuvântează, zise mama, plângând de fericire Fiți fericiti, scumpulor... O! dumneata îmi iei cea mai scumpă bogăție. zise ea, întorcându-se cătră Scupkin. Iubiți-o, purtați-vă bine cu dânsa și îngrijiți-o.

Scupkin deschise gura plină de mirare și de frică. Năvala părinților era așa

de neașteptată și bărbată încât el nu mai putu spune o vorbă.

»M'au prins, se gândea el înghețat de spaimă... Bine m'au învățat. Mi-au pus capacul frate, de acuma nu mai scap.»

Și Scupkin plecă capul umilit, parcă ar fi voit să spuie:

— Luați-mă, sunt al vostru...

— Vă binecuvintez, urmă tatăl și încep să plângă. Nastasia, fiica mea, apropie-te! Petrovna dă-mi icoana, dar aici deodată se opri din plâns, iar fața i-se strâmbă de ură.

S'a dus... zise el femeii! Na capul tău sec! — Da parcă asta-i icoana?

— Ah! ce-am făcut!

Ce s'a întâmplat în urmă? Profesorul de caligrafie își ridică ochii cu frică și văzu că-i scăpat. Petrovna, în zăpăceală, în loc să scoată din perete icoana, luase portretul scriitorului „Lojecinikov.”

Bătrânul Peplov și nevastă-sa rămaseră mofluzi, cu portretul în mână, neștiind ce să facă; în vreme ce profesorul de caligrafie, folosindu-se de această încercătură, o șterse afară.

*) Din „Nuvele alese” fasc. 8 al „Bibl. române” Socec.

inte, cu un certificat fals. E și acesta de-stituit iar Flemming e numit director.

E și aici femeia; o învățătoare naivă iubitoare de flori și de muzică, care nu-l părăsește pe Flemming până la sfârșit când e luată de soție de noul director al școlii.

E o piesă cu teză, dar totuși e o comedie, care te face să râzi sănătos. Tipurile interesante (creațiuni ale mediului școlar) cu o cultură generală sau pedagogică neisprăvită; dar sunt întregi ca tipuri artistice, dar toți neisprăviți ca educatori, afară de Flemming, care totuși găsește o mai cinstită judecată la un coleg mai bătrân și mai cu seamă la unul nou venit, tânăr și entusiast!

Și urmărești cu plăcere această piesă, dela început până la sfârșit, fiindcă e o comedie bună în care strălucesc atâtea talente ale primei scene românești, dar o urmărești cu plăcere și fiindcă vezi dela început și până la sfârșit luptând împotriva întunecului lumina, care, în cele din urmă, ajunge să strălucească. — R. C.

STIRILE ZILEI.

— 29 Noembrie v.

Conferență publică. Măne Duminecă, în 30 Noembrie (13 Dec. n.) va ține conferență în sala festivă a gimnaziului d-l Aurel Ciortea despre „Cucerirea aerului”. Conferința va fi întovărășită de proiecțiuni cu schiopticonul. Începutul la 6 oare sara.

Dela Teatrul Național din București. Din București se anunță că distinsa artistă română, d-na Aristizta Romanescu s'a hotărât la propunerea directorului teatrului național, să apară pe scena teatrului într-o serie de piese, în cari va avea roluri de femei mature și de mame.

Soldatii noștri în Bosnia. După cum se anunță din Serajevo, banii de menajiu ce li primesc soldații austro-ungari din provinciile ocupate s'au acum anexate (adaosul de 24, 40 și 60 coroane lunar pentru ofițerii subalterni, căpitani și majori și 4 bani pe zi cât și o porție de carne și de vin mai mare ca până acum pentru soldați) s'au ridicat pentru soldații cari formează cordonul militar dela graniță și a nume cu o coroană pe zi pentru ofițerii subalterni, două cor. pentru căpitani și 12 bani pentru soldații de rând, cari pe lângă aceasta mai capătă și o porție dublă de carne (500 grame) așa în cât în ce privește traiul lor în Bosnia, soldații de acolo sunt bine îngrijiiți. Soldații din detașamentele încredințate cu patrularea graniței mai primesc o coroană pe zi pe lângă menajul ce-l au. Atât ofițerii cât și soldații cari au acest serviciu greu, se bucură de o bună îngrijire. În Viena și Budapesta se vor face colecte de bani, haine și albituri pentru ca să se facă o bucurie de sărbători soldaților noștri, cari își îndeplinesc în dricul iernii greul serviciu din îndepărtata Bosnie.

Din Cernăuți ni-se anunță, că d-l Nicolae Stinghe, catechet la școlile noastre secundare din Brașov, a făcut cu succes foarte bun rigurosul la facultatea teologică. — Felicitările noastre!

Necrolog. În Sibiu a încetat din viață eri noapte în etate de 75 ani înființatorul firmei W. Krafft, Johann Wilhelm Krafft, fost proprietar de tipografie și librar.

Revizuirea textului bibliei. Încă din sesiunea de toamnă din anul acesta (a sf. Sinod al României, ministerul de culte a arătat dorința printr-o adresă îndreptată către președintele Sf. Sinod, înalt Prea Sf. Sa Iosif Gheorghian mitropolit-primat, că având ministerul o sumă destinată în budget pentru imprimarea Bibliei, roagă pe Sf. Sinod să stabilească textul după care să se tipărească nouă ediție a Bibliei în limba română. Sf. Sinod a început studiile și lucrările necesare pentru aducerea la îndeplinire a acestei opere.

Examinarea consemnărilor de dare comitatense pe anul 1908. Dela oficiul de dare al orașului primim spre publicare următoarele: În sensul art. de lege XV din a. 1883 se aduce la cunoștință publică, că consemnarea dărilor comitatense pe anul 1908 e gata și în termen de 8 zile, adică dela 15—23 Decembrie a. c. incl. cei interesați o pot lua în vedere în localul oficiului de dare orășenesc dela oarele 8—12 a. m. Tot-odată se comunică, că în timpul dela 24 Decembrie 1908 până inclusive în 31 Decembrie 1908 cei interesați pot recura în contra pozițiunii de dare comitatense la comisiunea administrativă comitatensă subșternând recursul și la oficiul de dare al orașului. Recursele prezentate după

acest termen se vor respinge ca fiind întârziate.

O istorie nostimă se povestește despre prințul de coroană al Serbiei, Gheorghe. Că-și soția unui ambasador s'a plâns zilele trecute amar, că se plictisește din cale afară la banchetele ce se dau în conacul regal din Belgrad. Oaspeții regelui stau la masă atât de departe unul de altul, încât trebuie să vorbești cam târșior pentru ca vecinul să te audă. Soția unui alt ambasador aflând de această plânsoare, a explicat neconsolabilei consoațe noima acestui nou bon ton introdus la curtea regală a Serbiei. Prințul Gheorghe, înflăcăratul orator al curții sârbești, își manifestă adecă simpatia sa față de sexul frumos prea pe față și-i dă expresiune într'un mod cât se poate de curios. El suferă adecă de mania de a pișca în totil conversațiunii pe vecinele lui dela masă și pe lângă asta mai esecută pe sub masă și diverse evoluțiuni cu picioarele. Pentru ca damele să fie scutite de astfel de manifestări de simpatie ale tânărului prinț, s'a adus hotărârea, ca damele să șadă la masă cât mai departe de el și pentru ca să fie o simetrie oarecare la masă și bărbații șed unul de altul mai departe decât cum se obișnuiește într-o societate de oameni binecrescuți...

Cum să se îmbrace pianistele. Sub acest titlu d-na Ethel Leginska, pianistă anglo-poloneză, publică interesante reflecțiuni asupra modului cum trebuie să se îmbrace pianistele. Ea condamnă — se înțelege — corsetul, rochile lungi cari se încurcă între pedale, rochile scurte, pe cari le judecă indecente precum și rochile decoltate, cari riscă să alunece dealungul umerilor în timpul execuției unei bucăți la pia. D-na Leginska spune că cel mai convenabil costum pentru pianiste este o fustă largă de o culoare închisă, lungă până la glesne și un corsaj amintind bluza lucrătorilor.

Concert. Duminecă seara va avea loc în otelul »Europa« un concert dat de muzica orașului sub conducerea d-lui dirigent Max Krause. Începutul la oarele 8 seara. Întrearea 60 b.

S'a pierdut. Eri seara între oarele 5—6 s'a pierdut pe drumul dela gară spre Brașov, în apropierea locului unde tramvaiul taie drumul, un geamantan de mână de culoare galbenă, care conținea 3 rânduri de haine și albituri, și de care era legat o umbrelă și un baston cu mâner de os. Cel ce l'a găsit, e rugat a-l preda pe lângă o remunerație de 10 cor. în atelierul de pantofărie a d-lui Gyrfas Istvan din strada Crucii (Kereszt-utca).

O doftorie pentru popor. Se poate numi ca atare spiritul lui Moll și sarea, care prin fricțiune întărește mușchii, alină durerile, precum și tot felul de reumatism se vindecă cu succes sigur. Prețul unei sticle 1 cor. 90 bani. Se trimite zilnic cu rambursă postala de farmacistul și liferantul curții c. și r. A. Moll, Viena, Tuchlauben 9. În depozitele din provincii să se ceară expres preparatul Moll provăzută cu marea de scut și subscriere. — (2)

Intimpinări în afacerea școlilor noastre.

Avrig, 24 Noembrie v. 1908.

Onorată redacțiune! Flind atacat pe nedreptul în ziarul »Gazeta Transilvaniei« din 20 Noembrie (3 Decembrie) 1908 Nr. 257, în notița »Țara Oltului în frunte« în interesul adevărului și a reputațiunii subscrisului rog a se publica următoarea rectificare:

Notița publicată cuprinde un neadevăr și o calumnie răutăcioasă față de modesta mea persoană și față de ceace subscrisul a făcut în Drăguș nu în 22 Noembrie, ci în 24 Noembrie a. c. căci în această ziună intradevăr însemnată pentru aceia, cari au sedus poporul și de mult au agitat ca să-și mai câștige un titlu de merit! subscrisul dela 10 oare a m. până la oara unu după amiază în cancelaria comunală din Drăguș în fața d-lui inspector reg. școlar comitatens, în fața d-lor Leon Solomon notar cercual, a preotului Solomon Făgărășan, a preot. G. Jurcovan, a învățătorilor George Codrea și Nicolau Tuțura și în fața comitetului parohial și omunal am pledat 3 oare cu toată energia și insistența pentru susținerea școlii confesionale, arătând urmările triste și grave pentru populațiune în cazul de a pierde școala confesională și nici decât nu am insistat pentru predarea școlii, ci din contră m'am luptat timp de 3 oare cu toate modestele mele puteri producând motive și argumente convingătoare pen-

tru susținerea școlii confesionale, încheind cu cuvintele, că dacă vom preda școala, urmașii ne vor blăstăma și văzând că nu-i pot abate dela calea rătăcită — am încheiat cu cuvintele: eu mi-am făcut datorința și nu vreau se fiu părtaș la păcatul ce-l faceți. Cumcă așa am purces îmi este martor D-zeu și toți ceice au fost prezenți.

Ioan Căndea,
protopop.

„Nu putem susține școala!?”

„Moară nouă, școală de stat“ etc. Sub aceste cuvinte în parantez d-l părinte Crișianu din Abafaja ne anunță moartea școlii noastre în nr. 261—1908 al »Gazetei«. — Și după ce însăși faptele minunate ale năstii căruia conte de acolo, ne spune de tot îndrăznet: „că nu putem susține școala“. Se înțelege lucrul acesta n'fl spune mai pe urmă în două cuvinte — după ce în șirele anterioare îi face un răclam țapări contelui cu moara lui;

Nu știu de ce îi laudă moara! Poate că ce și d-Sale îi luminează odăile. N'am nimic contra morii, e un semn al hărniciei d-lui conte se vede că-și cunoaște chemarea mai cum se cade ca d-l părinte Crișianu.

Însă ca un cunoscător al locurilor de acolo și a persoanei d-lui Crișianu caută să spun ce știu și am experiat. Abafaja e o comună ca cele mai multe din Săcuime, unde se găseșc și puțini Români, cari zic în loc de »ou« »vou« în loc de »oameni« »vameni« etc. și multe pocituri, cari nu se pot numi »arhaism«; »barbarisme« ori »dialectisme« ci să le numim »semne triste« ale unei vremi ce o să vină și pentru Abafajeni, ca pentru mulți alții.

Efoarte trist și regretabil când un preot ca și d-l Crișianu, care e necăsătorit, fără familie, dispunând de zeci de mii coroane, ne anunță prin ziare, că »nu putem susține școala«. S'ar putea uita din casa d-sale comoadă acum de curând provăzută cu electricitate — ce trist se uită »maica biserică« de bărne cu turnulețul mic, strâmb ca un șopruț și școala cotet.

»Nu putem susține școala« asta ne e deviza! — Nu se poate, în Abafaja ne trebuie nu una ci sute de școli românești, — căci trebuie să ne mântuim limba! Ori poate să-l părășim pe harnicul învățător cu familie de acolo? — Nu merge. Să știm, că nici un băiat nu ar umbla la școala românească, trebuie susținută pentru adulți și bărbați. Cercurile conducătoare din Reghin și institutul de bani »Mureșiana« din Reghin vor ajuta, cartea, școala, și limba românească din Abafaja cu vreo câteva sute de coroane. Chiar și d-l părinte Crișianu va contribui barem a treia parte ce-l are din capitalul d-sale plasat prin bănci. Ori poate un gând bun și înălțător îl va îndemna a înființa un fond școlastic spre acest scop în adevăr mareț.

Toți așteptăm acest lucru dela d-sa și credem că va face...

Sighișoreanul.

Varietăți.

Stăruințele pentru pace sunt mai mari și mai hotărâte la Americani și la Galbenii »barbari«, decât la Europeanii cu civilizație veche.

Intre America și China s'a încheiat o uniune amicală, care ar avea rezultate simțitoare pentru pacea și progresul sutelor de milioane din Extremul Orient.

Răsboinica Japonie și-a scăzut cu un sfert bugetul său de răsboiu și arată dovezi de prietinie față de Statele Unite, cu cari părea odată a se lua la întrecere și pe cari le pismuia. Tot Japonia își retrage trupele de ocupație din nordul Chinei.

În sfârșit Japonia și-a exprimat dorința de a se convoca o conferență a tuturor puterilor interesate în Oceanul Pacific, spre a se evita ori-ce conflict pe viitor.

Europeanii însă sunt mai înțelepți: trebuie să stăpânească pământuri multe și neamuri multe, ca să le sugrumo cu toate mijloacele pe cari le oferă civilizația.

Statele din sudul Africii voiesc să se întrunească într-o federație puternică. Reprezentantii statelor Cap, Transvaal, Natal, Orange și Rhodesia s'au întrunit în Durban (capitala Natalului) spre a pregăti această federație.

Printre cei 33 delegați se găseșc și unii din adversarii de odinioară, cari au luat parte la răsboiul, pe care Englezii spre rușinea civilizației, l'au pornit împotriva unui popor mic și fără apărare.

Urile vechi vor putea fi de bună seamă uitate, dar greutatea cea mai mare pentru

a ajunge la o înțelegere definitivă e alegerea capitalei federațiunii — și această onoare și-o dispută orașele Cap, Pretoria și Durban.

M.

Bibliografie.

— »Ciprian Porumbescu, icoane din frământările unui suflet de artist.« De Dr. Valeriu Branisce. Broșură de 120 pagini. Cu portretul lui Ciprian Porumbescu, după ultima fotografie. Prețul unui exemplar 1 cor. 50 bani. Se poate comanda prin librăria »Gazetei«.

ULTIME ȘTIRI.

Viena, 12 Dec. Eri a fost primit în audiență de Maj. Sa ministrul Apponyi, care a prezentat Monarhului proiectul de lege al congruei. Maj. Sa a binevoit a da proiectului sancțiunea prealabilă.

Se mai afirmă, că Apponyi a prezentat Maj. Sale și declarațiunea ce o va face în dietă cu privire la demonstrațiunea antidinastică din Györ.

Budapesta, 12 Dec. Foile șoviniste maghiare continuă agitația în contra episcopului din Györ, conte Szecheni, la a cărui propunere au fost eliminați elevii preparandiei din Györ pentru demonstrația lor antidinastică. În numărul de azi al ziarului »A Nap« dep. Lengyel scrie un vehement articol, în care provoacă indirect pe membrii casei magnaților să-l dea afară din această corporațiune. »Dacă pe Vaida era să-l bată și nu voiau să-l mai suferă în dietă — exclamă L. — atunci mai poate fi suferit în casa Magnaților episcopul Szecheni, care a ofenzat atât de greu sentimentele națiunii?... Să răspundă cei chemați!«

Paris, 12 Dec. Ziarul »Matin« este informat, că anexiunea Bosniei și Hertegovinei este opera arhiduceului Francisc Ferdinand.

Petersburg, 12 Dec. În nota recentă austro-ungară, adresată Rusiei, se propune ca puterile mari să ajungă cât mai urgent la un acord ca cesțiunea anexiunii să se rezolve fără piedecă la conferința proiectată.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor respons.: Victor Branisce.

Julius Meinl

Import de cafea

Brasov
Tergulu Jnului 31-33.

FORTA

SPRITUL SĂRAN

SUPERIOR
ORI CĂREI ALTE
FABRICĂRII

In fiecare zi:
Knenwürstel proaspeți.
Șuncă excelentă.
Costițe de porc fierte și nefierte.
 Cele mai fine
Cărnuri afumate (mezeluri)
 se capătă la
H. G. ZEIDNER,
 Brașov, Strada Hirscher.

KERTSCH FRIGYES sen.
 Agentura pentru mijlocirea de
 vânzări de case și pământuri.
BRAȘOV, Strada Neagră Nr. 4.
 100 - 2000 jugăre resp. și 3000 de jugăre de
 pământ la loc șee (împreună cu edificiile
 economice aparținătoare) în apropiere de
 calea ferată sunt de dat în arândă pe mai
 mulți ani în comitatele: Treiscaune, Odor-
 heiu, Târnava-mare, Turda-Arieș, Arad,
 Făgăraș și Cluj

Ce?... Tata a permis, sunt doară tuburi de cigarete
„Jacobi-Antinicotin“.

Surprindere plă-
 cută! Fiecare cu-
 tie conține o carte
 vrăjită interesantă.

Atențiune! Veritabil numai în cutii de țigare cu numele „JACOBI“.

Fundată la 1876.

INSTITUTUL ARTISTIC FOTOGRAFIC
JOSEF SCHULLER & SOHN
 mai înainte Leopold Adler,
BRAȘOV,
 Strada Porții Nr. 14.

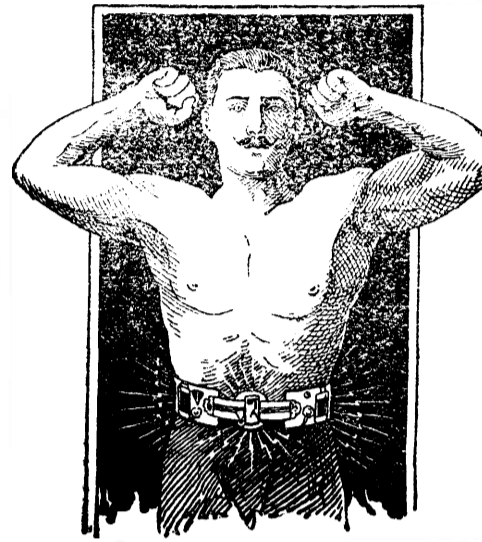
Lucru solid. — Prețuri solide.

Cel mai nou deposit de mobile
BRAȘOV, Strada Hirscher 7
 (în casele lui DAMIAN)
 cu prețurile cele mai ieftine.

Solid și elegant lucrate. — Se garantează
 durabilitatea. — Atelier de tapițer propriu.
 Lucrări nouă și reparațiuni prompt și curant.

VICTORIA ȘTIINȚEI.

E cu un picior în mormânt omul
 care fiind bolnav nu-și găsește leacul.
 Omul modern are morburii complicate,
 ascunse, se provin din neregularitățile
 sistemului nervos nepătruns. Pentru a-
 ceste boale știința modernă med cală
 știe leac nou, sigur, — puterea electrică,
 care introdusă în sistemul bolnavilor,
 face miracul! Dar tot cu așa succes să
 folosește electricitatea contra reumei,
 neurasteniei, nesomnului, lipsei de apetit,
 slăbiri etc. Cea-ce are, dară, ori-ce fel
 de morb de nervi, sau din boalele amu-
 tite pe care-va, după cetirea acestui a-
 nunț să grăbesească a-și procura cartea
**„INSTRUCȚIUNE DESPRE VINDECAREA
 ELECTRICĂ“**, care ce se află deose-
 bita pentru bărbați și deosebită pentru
 femei, și se trimite în cuvertă închisă
 ori-cui, de către:

SĂNĂTATEA
 este cea mai scumpă binefacere pentru
 Dame, se poate conserva și cultiva folosind
CORSET GRADEFRONT
 care este comod și modern.
 se capătă după măsură sau gata numai în
MAGAZINUL
Mme B. GOLDSTEIN,
 Confectionare de corsete specialitate
BRAȘOV, Strada Vămei Nr. 21

H. Kleverkaus
 Brașov, Strada Hirscher Nr. 6.
FABRICANT DE
SALAMĂ și CĂRNĂTĂRIE (Selcher)
 pus în mișcare cu motor.
 Recomandă: Șuncă prima calitate, limbi a-
 fumate, salama, untură de porc, slănină af-
 mata. Cu deosebire specialitate de cărnați
 cu hrean, așa numiți Krenwürstel.
 Comandele se execută prompt și se espe-
 de ză cu poșta ori și unde.
 Prețuri curente la cerere se trimit gratis.

Institutul de ordin medical „ELECTRO-VITALIZER“
 Budapesta, IV. Károly-körút 2 felem. 52.

Scrisoare de recunoștință.
**Francise Juhász, Dunaharaszti-
 Alag, Nádormajor.**
 Cu bucurie îți fac cunoscut, că din 3 Maru
 femeia mea folosește după instrucțiune instru-
 mental „Electro-Vitalizer“, care funcționează
 admirabil. Femeia nu mai simte dureri nu mai
 are simțul spăimei, cum avea înainte de aceea.
 Mulțumită lui Dumnezeu, că mi-a dat gândul
 să cumpăr acest instrument, că de atunci poate
 și eu muriam, n-ăș mai fi putut vedea suferința
 ce o chinuia pe femeia mea. Acum a trecut
 peste tot răul, și cu bucurie spun celor ce o
 întreabă, că „Electro Vitalizer“-ul a vindecat-o.
 Primește Domnule Doctor mulțumita mea re-
 cunoscatoare.

Coupon pentru o carte de cinste:
**Institutului de ord. med
 „ELECTRO-VITALIZER“**
 Budapesta, IV. Károly-körút 2 felem. 52
 Rog-mi trimite gratis și franco, în
 cuvertă închisă op. l: „SISTEMUL DE
 VINDECARE ELECTRIC MODERN“
 pentru { bărbați
 femei
 Numele: _____
 Comuna și
 poșta ultimă: _____
 Tăe și lipsește pe o corespondență.

WILHELM SCHMIDTS,
 Franzelărie fină și de lux.
Brutărie, Vânzare de făină.
 Brașov, Str. Aței 3, Str. Hirscher 2.
 In fie-care zi se capătă de 3-ori fran-
 zele proaspete, și pâne de casă.
 Pâne neagră Graham proaspetă.
 Căzonaci și Pizmeți proaspeți
 in fie-care zi.
 La toate expozițiile unda au luat parte,
 produsele mele au fost premiate cu cel din-
 tău preț. La expoziția din București din
 anul 1906 premiat cu medalia de argint.

GEORGE BUCĂ
 croitor bărbătesc,
 Brașov, Strada Orfanilor Nr. 7.
 Confectionează:
Costume moderne.
Fason elegant.
 Depozit de
Stofe veritabile englezești.

Praturile-Seidlitz ale lui MOLL
 Veritabile numai dacă fie-care cutiă este provădută cu marca de
 apărare a lui A. MOLL și cu subscrierea sa.
 Prin efectul de leuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutății-
 lor celor mai ce bicose la stomac și pântee, în contra cărcellor și acrelei la stomac,
 constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorhoidelor și a celor mai
 diferite hôle femeesci a luat acest medicament de casă o rășândire, ce creșce mereu de
 mai multe decenii încôce. — Prețul unei cutii originale sigilate Corône 2— Falsificațiunile se vor
 urmări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.
 Veritabil numai dacă fie-care sticlă este provăzute cu marca
 de scuire și cu plumbul lui A. Moll
Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunos-
 cută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (trotat), alină
 durerile de soldină și reumatism și a altor urmări de rēcēă.
 Prețul unei cutii originale plumbate cor. 2.—

Săpun de copii a lui Moll.
 Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metoda cel mai nou, pentru cultivarea
 rațională a pielii, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei bucăți cor. —.40 b.
 Cincel bucăți cor. 1.80
 Fie-care bucăță de săpun, pentru copii este provădută cu marca de apărare A. Moll.
Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben 9
 c. și rez. furnisor al curții imperiale.
 — Comande din provincie se efectuează zilnic prin rambursă postală —
 La deposite se se ceră anumit preparatele provădute cu isălitura și marca de apă-
 rare a lui A. MOLL.
 Deposite în Brașov: la d-nii farmeciști Ferd. Jekelius, Victor Roth și en gros la
 D. Eremias Nepoții

N. GRĂDINAR,
 BRAȘOV, Strada neagră Nr. 1.
 Recomandă:
 Cafea prăjită, Klgr. à Cor. 3.20
 " " " " " 4.—
 " " " " " 4.80
 Liqueruri fine Rum Jamaica. Iava.
 Caba. Diferite soiuri de Cognac
 în buteli, și tot felul de mărfuri
 de băcănie.

Mașine de cusut
 și părțile lor constitutive,
 fabricat indigen și din streinătate
 se capătă lucrate foarte bine și solid
 cu prețuri foarte ieftine la
Michael Mooser,
 39. Brașov, Strada Porții 39.

Deposit principal
 de
Galoci veritabili rusești din Petersburg
Galoci de gumi și Șosoni
 marea recunoscută de clasa primă
 Cel mai bun mijloc de apărare
 contra umezelei și frigului recomandă
 cu prețurile de concurență cele mai
ieftine.
Friedrich Bahmüller,
 cel mai mare deposit de încălțăminte,
 Brașov, Strada Porții nr. 18,
 (3-2,10-12.) (în casa proprie).

Mare surprindere!
 Nici când în viață o astfel de ocaz une!
600 bucăți numai pentru C. 390.
 Un admirabil orologiu anker de pre-
 cisiune aurit, cu mers regulat. 3 ani ga-
 ranție, 1 cravată modernă de irătase
 pentru bărbat, 3 batiște fine, 1 mel frum-
 os cu imitație de piatră scumpă, 1 broș
 elegant pentru dame (noul te, 1 oglindă
 admirabilă de buzunar, 1 minunat port-
 moneu, 1 bric-ag practic, 1 păr. de nasturi
 pentru manjețe 3 pasturi de pept
 de aur-duble cu mechanism patent, 1 Al-
 bum, 3 obiecte de hăz (pentru tânăr și
 bărrân), 1 portofoliu foarte folositor,
 20 obiecte de corespondență și alte
 500 diferite obiecte de lipsă în casă.
 Toate împreună cu orologul, care e sin-
 gur vrednic banii, costă numai C 390.
 Se poate procura pe lângă ramburs
 sau trimițând banii înainte de la
Wiener-Central-Versandhaus
 P. LUST, Krakau 817.
 Pentru obiecte neconvenabile se retrimit banii.

Gazeta Transilvaniei" cu numărul a 10 ileri
 ez vînd la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria de pe par-
 cul Rudolf și la Eremias Nepoții.

În fie-care zi se află: Krenwürstel proaspeți. — Șuncă excelentă. — Costițe de porc, fierte și nefierte — Cele mai fine cărnuri afumate,
 la
KAMNER & JIRKOFSKY,
 fabricanți de cărnătărie, Brașov, Têrgul Inului No. 2.
 Spedțiuni cu poșta în fie-care zi.